

# In memoriam

## MUDr. Karel Hampl, CSc.

### 1929–2011



KALINA, K.

Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky, 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

Počátkem letošního jara dostala naše odborná obec smutnou zprávu, že MUDr. Karel Hampl, CSc., zemřel dne 2. dubna 2011 po dlouhé těžké nemoci ve věku 82 let. Vážili jsme si ho jako odborníka i jako člověka. Zástupci Společnosti pro návykové nemoci položili o pět dní později na hřbitůvku nad Mělníkem kytičku k jeho rakvi; nyní mu ještě věnujme vzpomínku na stránkách Adiktologie.

Karel Hampl se narodil 4. ledna 1929. Vystudoval Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a promoval na gradus MUDr. v r. 1953. Jeho další vzdělání tvořily následující lékařské specializace: vnitřní lékařství (1958), všeobecné lékařství (1978), alkoholismus a jiné toxikomanie (1981). Vědeckou hodnost kandidáta lékařských věd (CSc.) získal v r. 1988. Jeho všestrannou erudici ilustruje absolutorium výcviku ve skupinové psychoterapii v letech 1981–1983.

MUDr. Hampl byl reprezentantem nejstarší, ale stále ještě aktivní generace českých lékařů-adiktologů. Měl za sebou praxi v oboru v úctyhodné délce 58 let. Patřil vždy k předním odborníkům v ambulantní sféře. Po promoci, od

roku 1954, pracoval převážně jako praktický lékař, od 1963 se však přesouvá do oboru, který se tehdy nazýval léčba alkoholismu a jiných toxikománií (AT). Jeho působení bylo po řadu desetiletí (vlastně až do konce jeho života) spojeno s prací vedoucího lékaře ordinace pro prevenci a léčbu závislostí (dříve AT ordinace) v Mělníce. V letech 1978–1979 byl rovněž krajským odborníkem AT.

Již před r. 1989 se zabýval mj. nealkoholovými závislostmi (zneužívání analgetických léčiv, tabakismus). V r. 1984 popsal závislost na preparátu Alnagon jako závislost morfinového typu. Věnoval také pozornost intravenóznímu užívání Alnagonu upraveného rozpuštěním a filtrací a charakterizoval fenomén parenterálního alnagonismu (1985). Pochází od něj pojem „závislost na jehle“. Jeho tehdejší závěry jsou dnes velmi užitečné pro porozumění nitrožilnímu užívání buprenorfinu. Dlouhodobě a jako jeden z mála u nás věnoval pozornost zneužívání těkavých látek.

V 90. letech, již po své šedesátce, projevil značnou odbornou pružnost a schopnost se učit. Svědčí o tom např. pedagogické minimum, které získal v r. 1990, dále absolvoval

Došlo do redakce: 16 / KVĚTEN / 2011

Přijato k tisku: 23 / KVĚTEN / 2011

Korespondenční adresa: Doc. MUDr. PhDr. Kamil Kalina, CSc. / kalina@adiktologie.cz / Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky, 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, Ke Karlovu 11, 120 00 Praha 2

kurzy pořádané WHO – drogová politika (1992), drogová epidemiologie (1993). Zahraniční zkušenosti získal na studijních pobytech zejména v Římě (OSN-UNICRI) v r. 1992 v oblasti snižování poptávky a drogové epidemiologie, v r. 1995 se ve Švýcarsku zaměřil na problematiku heroinu, v r. 1999 se v Holandsku seznamoval se zařízeními pečujícími o závislé.

Svoje znalosti využil mimo jiné jako expert pro drogovou epidemiologii v Radě Evropy (pracovní skupina Pompidou Group, 1993), jako člen výkonného výboru Národní komise HIV/AIDS od 1993, člen několika komisí MZ ČR a od r. 1997 konzultant MZ ČR. V letech 1990–2002 byl předsedou Sekce AT Psychiatrické společnosti ČLS JEP, zakládajícím členem a členem výboru SNN ČLS JEP a dalších odborných společností. Působil rovněž jako člen akreditační komise MZ ČR a člen zkušební komise pro atestační zkoušky.

Jeho publikační činnost je úctyhodná. Celkový počet jeho publikací přesahuje 160. Publikoval především odborné články v Protialkoholním obzoru. Tam také zveřejnil v r. 1995 originální metodu substituce metylfenidátem (Ritalin) u závislých na pervitinu. V uplynulém desetiletí se podílel např. na zpracování Standardů odborné způsobilosti (2004, zejména standard pro ambulantní léčbu) a na kolektivní monografii Drogy a drogové závislosti – mezioborový přístup (2003). Do této publikace přispěl dvěma vysoce erudovanými kapitolami na téma „léky vyvolávající závislost“ a „těžké látky“, což je problematika, jíž se zabýval prakticky celoživotně. Upozorňoval mimo jiné, že zneužívání těchto skupin látek je nejen velmi nebezpečné, ale také dosti podceňované. Sám je však nikdy nepodceňoval.

Cituji z jeho kapitoly „Léky vyvolávající závislost“ (Drogy a drogové závislosti, kapitola 3/7):

*„Léková závislost je velkým problémem, kterému nebyla zatím věnována dostatečná pozornost. V budoucnosti se bude zneužívat jistě i mnoho dalších léků, o kterých třeba předběžné studie tvrdily, že při nich nebezpečí závislosti ne-*

*hrozí. Je proto potřebné při každém nově zavedeném léku sledovat i možnost vzniku lékové závislosti.“*

Karel Hampl dokázal i jako lékař a šéflékař přizpůsobovat svou práci novým podmínkám, metodám a klientele. Jím vedená ordinace pro návykové nemoci v Mělníce byla vždy pokládána za vzorovou. I v nové době byla příkladem lékařsky vedeného odborného ambulantního pracoviště, které poskytuje velmi širokou komplexní péči všem skupinám klientů.

V roce 2008 byl Karel Hampl poctěn Cenou adiktologie, a je nutné říci, že i pro Cenu adiktologie je poctou, může-li být udělována takovým osobnostem, jako byl on. Stojí za to uvést, co o něm při této příležitosti napsali jeho mladí kolegové z mělnického pracoviště:

*„Dr. Hampl svým nástupcům nasadil laťku hodně vysoko. Přestože teoreticky by měl nárok jen odpočívat a užívat si svých zásluh, zůstává otevřený novinkám, které neváhá zavádět do praxe. Neutuchající svědomitost v péči o pacienty a ochotu pomáhat jim mu můžeme mnozí z nás závidět. Chvillemi nezdolný se nám zdá i v organizačních záležitostech. A tak mu můžeme poděkovat za udržení existence našeho pracoviště, rozšiřování působnosti v souladu s odbornými požadavky a novými poznatky v oblasti návykových nemocí. A v neposlední řadě i za ochotu procházet každoročním bludštěm zajištění finančního zabezpečení existence Ordinace AT.“*

*Dr. Hampl je pro nás vedoucím, který se nebojí diskutovat, nechá nás projevit své názory a nebojí se říct svůj vlastní kdykoli a kdekoli. Být lékařem a nezapomenout naslouchat lidem je pro výkon této profese bytostně důležité a Dr. Hampl nám všem (pacientům i svým kolegům a podřízeným) opravdu naslouchá. Děkujeme.“*

Děkujeme i my zemřelému MUDr. Karlu Hamplovi, CSc., za jeho příklad. Odchod takového člověka vždy znamená ztrátu, ale jeho odkaz si zaslouží úctu a následování.